

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора Кондрацької Галини Дмитрівни на дисертацію та автореферат **Дудки Тетяни Юріївни «Просвітницький туризм в історико-педагогічних умовах ІХ - 30-х рр.. ХХ ст.»**, представлену на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Реалії життя кожної держави в будь-який історичний момент – це здобутки освіти в її найширшому розумінні: навчання, виховання і розвитку в спеціально створених установах, освіти в сім'ї, освіти в побуті, освіти на історичних прикладах, освіти релігійної тощо. Саме просвітницький туризм є показником цієї всезагальної освіти, що формує наш час, наш світ, розуміння свого місця в ньому.

Нині активно проводяться пошуки нових підходів, зокрема намагання знайти панацею від усіх бід освіти, погоня за універсальними реформами і інноваціями. А може варто просто почати з очевидного, але бути наполегливим і терплячим. А це очевидне, про яке багато декларується, але мало реалізується – це ідея всезагального взаємозв'язку, цілісності, гармонії людського життя як дорога до високої єдності матеріального в людині, її Душі і Святого Духа, Єдності, яка робить людину Людиною.

Місце просвітницького туризму в цій системі – унікальне. Особливо привабливий професійно-педагогічний імідж світового рівня наших співвітчизників досить органічно вписався у між цивілізаційний обмін прогресивним досвідом організації освіти.

У сучасних умовах проблема формування творчої, духовної особистості зі сформованою системою загальнолюдських, національних та професійних цінностей набуває особливого значення.

Освітні орієнтири XXI століття вимагають фокусування дослідницької уваги на проблемі поширення у просторі та часі традицій просвітницького туризму під впливом зовнішніх імпульсів загально цивілізованого розвитку та внутрішньодержавних умов.

Доволі часто виникає об'єктивна необхідність розв'язання наявних соціальних проблем для забезпечення своєчасного подолання внутрішньо територіального відчуження через досягнення оптимуму національної консолідації. Звичайно, просвітництво має свій випробуваний арсенал: набуття індивідуального пізнавального досвіду; реалізація у часопросторі ситуацій життєвих планів, збереження життєвих цінностей на протигагу існуючому суспільно-політичному ладу, екстраполяції найвищої соціальної мети існування та досягнення еталонного успіху в реальних результатах життя. Розкрито роль просвітницького туризму як динамічної структури на рівні перебудови: метацільності, високо організованості та цивілізаційності.

Підкреслено багатоаспектність впливу міжнародного просвітницького туризму на переорієнтацію змісту освіти з метою створення сприятливих умов для зростання вітчизняного інтелектуального потенціалу. Таку подієвість частково пов'язано з демографічною та кадровою ситуацією.

Таким чином, інтеграція міжнародного та вітчизняного просвітницького туризму складається з професійного та загальнолюдського компонентів, що створило сприятливий клімат для активізації особистого розвитку, оптимізувало соціальну адаптацію та забезпечило реалізацію ступеневої освіти співвітчизників.

Домінантою внутрішнього просвітницького туризму є створення на діяльнісно-функціональному рівні, активних вітчизняних молодіжних осередків, організація заходів просвітницького характеру, різних форм просвітницького туризму, розроблення структурно-просвітницьких планів, створення умов в'їзному і виїзному просвітницькому туризму, така продуктивність просвітницького туризму створює транскордонну освіту, що дає можливість розширити громадянські компетентності молодого покоління.

Тому соціально-педагогічна важливість проблеми просвітницького туризму в історико-педагогічних умовах ІХ - 30-х рр.. ХХ ст, недостатній рівень її наукової розробки, необхідність використання досвіду просвітницького туризму для реформування сфер життєдіяльності особистості актуалізували потребу здійснення ґрунтового наукового дослідження.

На наш погляд, поставлене автором дисертації завдання повністю виконане на високому науковому рівні і водночас, його розробки мають велике практичне значення з метою підготовки студентів спеціальності 242 «Туризм», так і для майбутнього відновлення духовності і гармонії в освіті.

Охарактеризовано просвітницький туризм як історичний поступ до вітчизняної освіти, що надало можливість зіставити вітчизняні освітні реалії з іноземним досвідом організації діяльності вищих навчальних закладів, приватних гімназій, освітніх осередків, різних форми туристичної роботи з вихованцями, що дало можливість збагатити освітній процес новими освітніми формами навчання і виховання молоді.

Автором розроблено й обґрунтовано концепцію розвитку просвітницького туризму в історії зарубіжної педагогіки та запропоновано періодизацію вітчизняного просвітницького туризму.

Ґрунтовно досліджено наукові напрями розвитку просвітницького туризму. Розроблено історіософську та картографічну модель пріоритетних географічних напрямів міжнародного та вітчизняного просвітницького туризму, змодельовано схему організації структури внутрішньо просвітницького туризму.

Цікавим у дисертації є розвиток вітчизняного просвітницького туризму в умовах еміґрації, який обумовлюється низькою основоположних детермінантів: соціокультурних, політичних, демографічних і політичних. Для цього Т.Ю. Дудкою визначено стратегію розвитку вітчизняної освіти, виокремлено головні напрями розвитку просвітницького туризму: збереження національної культури, історичних традицій, рідної мови й етнічної

ідентичності, міжрегіональної взаємодії, підтримки національної духовності в контексті реалізації спільних просвітницьких проектів.

У дослідженні обґрунтовано просвітницький туризм в історико-педагогічних умовах ІХ – 30-х рр. ХХ ст., основою якого є проблемно-пошуковий метод; підтверджено, що активний розвиток просвітницького туризму обумовлюється необхідністю підвищення загального рівня освіченості шляхом розширення мережі осередків формальної і неформальної освіти через пробудження національної свідомості на теренах України.

Результати багаторічного педагогічного дослідження, проведеного Т.Ю. Дудкою, підтвердили дієвість просвітницького туризму в історико-педагогічних умовах ІХ - 30-х рр. ХХ ст.. Зокрема, в останньому розділі дисертаційного дослідження відображено динаміку розгортання просвітницького туризму в тісному зв'язку з інтенсифікацією українізації, що сприяло загальному соціокультурному розвитку України, сформованості національної самосвідомості.

Водночас, дисертаційне дослідження не позбавлене певних недоліків, а саме:

1. На основі історико-компаративного аналізу категорії «просвітництво» на наше переконання, слід було простежити, по-перше, діяльність і завдання українських національних-просвітницьких організацій та досвід їх роботи на українських землях у складі Австро-Угорщини наприкінці ХІХ та початку ХХ століття та міжвоєнної Польщі; по-друге, порівняти погляди на освіту, навчання і виховання української молоді, а відтак виявити спільні і відмінні позиції, трактування, концепти, чим більш аргументовано показати новачність просвітницького туризму.

2. При висвітленні особливостей розвитку вітчизняної освіти під впливом міжнародного просвітницького туризму бажано б було провести паралель з особливостями формування історичної, соціальної та професійної культури в умовах модернізації України.

3. Попри те, що дисертантка згенералізувала і систематизувала величезний обсяг джерельного та історіографічного матеріалу, окремі важливі моменти не знайшли узагальнення в роботі. Так, на нашу думку, слід було докладніше зупинитися на характеристиці ролі і місця краєзнавства, подвигів науковців краєзнавців означеного періоду.

4. У роботі мало уваги приділено просвітницькій ролі альпійського і спортивного туризму, оскільки у 1865 році англійці на чолі з Е.Умперре піднялися на вершину Матерхорн, що вважається початком альпійського і спортивного туризму.

5. Хотілося б зробити й зауваження суто технічного характеру. Так, у додатках нам видається занадто мало прикладів діяльності туристичних осередків, що допомогло б повніше усвідомити цінність просвітницького туризму як дієвого інструменту національно-патріотичного виховання підростаючого покоління.

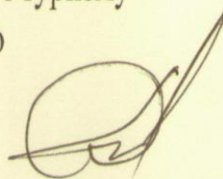
Водночас висловлені зауваження суттєво не знижують теоретичної та практичної цінності проведеного дослідження і не впливають на загальну високу оцінку. Воно виконане на належному науковому рівні, що є свідченням кваліфікаційної готовності дисертанта до проведення подібних наукових досліджень.

Висновок. Відтак дисертаційна робота є, безумовно, актуальною, своєчасною і перспективною, слугує науковим доробком до праць, присвячених окресленій проблемі. Є підстави стверджувати, що дисертаційна робота «Просвітницький туризм в історико-педагогічних умовах ІХ - 30-х рр.. ХХ ст.» відповідає вимогам пп. 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, а її автор Дудка Тетяна Юріївна заслуговує

присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю
13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри спортивних дисциплін і туризму
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка

Г.Д. Кондрацька

Підпис Кондрацького Г.Д. засвідчую:

Вчений секретар вченої ради
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка,
кандидат педагогічних наук, доцент

М. Д. Галів